

נקודת היעד. בניין ספרייתו של כ"ק מרן אדמו"ר מליובאוויטש ז"ל, בצמוד למרכז חב"ד העולמי 770

התאבקה על הספרים

יוסף מאיר האם

דרמה של ממש התחוללה בבית המשפט הפדרלי בווינג'טון שבשבעה האחרון בדיון הגורלי שעסק בדבר 'אוסף שניאורסון' - אוסף של 12 אלף ספרים וכתבי יד נדירים מספרייתו של כ"ק מרן אדמו"ר מליובאוויטש ז"ל

הנמצא בשבי בספריית לנין במוסקבה. אנו מפרסמים כאן בפרטום ראשון את פסיקתו הדר"מטית של בית המשפט. השופט פסק כי הגופים הפיננסיים האדירים הנמצאים בארה"ב, בהם מופקדים כספיה של רוסיה, מחויבים לגלות את נכסי רוסיה המופקדים בידיהם, ואת עקב פסיקה קודמת המחייבת את רוסיה בתשלום של חמשת אלפים דולר ליום בגין אי החזרת 'אוסף שניאורסון' לידיה של חב"ד, חוב שתפח ביתניים כבר לסכום של למעלה מ-120 מיליון דולרים.

רוסיה מצדה כבר נתנה את תשובתה עוד קודם לדיון שנערך בווינג'טון, והוציאה צו מעצר למנהל ספריית אגודת חסידי חב"ד בניו יורק, הרב שלום בער לוויץ, ובכך ביטאה את תחושתה הקשות נוכח הדיון וההחלטה הצפויה בו. הדברים הגיעו לידי כך שאפילו מחלקת המדינה של ארה"ב חששה מהחלטה זו של השופט, וניסתה בכל דרך לשכנעו כי פסיקה מעין זו תביא את רוסיה וארה"ב למשבר מעצמות שארה"ב לא מעוניינת להיות בו. אך כבר בשלב הדיונים הבחיר השופט בסרקוזם: "כבר ראיתי כמה הועילה הדיפלומטיה שמנהלת ארה"ב כבר 30 שנה בנושא".

האוספים של האדמו"רים

כדי להבין מה בדיוק קורה בסיפור הזה שנמשך כבר עשרות שנים ללא תוצאות ממשיות, עלינו לתת רקע והסבר על קורותיה והרפתקאותיה של ספריית אגודת חסידי חב"ד,

ספרייתו של כ"ק מרן אדמו"ר מליובאוויטש ז"ל, המלאים ספרים עבי כרס ומושכים הדים רבים בקרב רבבות חסידי חב"ד בכל העולם כולו מתוך התעניינות שיא לגורלם של הספרים היקרים. ספרייתו של הרבי מליובאוויטש, הסמוכה למרכז חב"ד העולמי בניו יורק 770, מונה כיום כמיליון ספרים ובהם כתבי יד נדירים ותפוצים מגדולי החסידות בכל הדורות, והיא נחשבת לאחת הספריות היהודיות החשובות ביותר בעולם. הרבי בעצמו היה כידוע איש ספר במלאו מובן המלה; אנשי הספריה מעידים כי הרבי הכיר כל ספר בעל משמעות הקיים בספרייתו.

לדברי הרב שלום בער לוויץ, מנהל הספריה: "בקרב הציבור הכללי ידוע הרבי כמנהיג העם היהודי, ומפורסם בכותב מפעל השליחות האדיר שהקים ופיתח להצלת העם. אמנם מפעל השליחות המפורסם מהווה את התשובה לאתגרים הרבים שעמדו ועומדים בפני העם היהודי בשנים שלאחר השואה עד ימינו, אך משום-מה לא שמים לב לעובדה שנכון להיום אין בהיסטוריה היהודית מאז ומעולם אישיות יהודית תורנית בקנה מידה של הרבי שהוציאה לאור כל כך הרבה ספרים פרי תורתו.

למשנתו התורנית של הרבי הינה על כל חלקי פרד"ס התורה, מציין רבי שלום בער, "פרושה נכון להיום על פני למעלה מ-250 כרכים! מדובר בגאונות שאין דומה לה, זה משהו בלתי נתפס. כמי שמתעסק במשך שנים רבות בספרים ובספרות יהודית, אין בהיסטוריה אישיות שכזו. ומכאן מובנת מה הייתה המשמעות של הספריה בחיי הרבי ובחי חסידות חב"ד בכלל".

למעשה, החביבות לאוסף ספרי קודש כבר החלה אצל האדמו"ר הזקן הרה"ק בעל התניא ז"ל מייסד החסידות, שהחל לאסוף ספרים מקדמוני החסידות, בקבלה ובהלכה, חלקם נדירים ביותר האדמו"רים לבית ליובאוויטש שבאו אחריו עצמם. כאשר למען הדורות הבאים. בנו של כ"ק מרן אדמו"ר הרשב"ש מליובאוויטש ז"ל - כ"ק מרן אדמו"ר הרי"צ ז"ל, שהיה חובב ספר ובעל עין חדה לספרים מיוחדים כבר מילדותו, אף הוסיף ספרים רבים על האוסף

הבלום, עד שהספריה מנתה לא פחות מ-12 אלף ספרים בכל תחומי היהדות. חלק מהספרים עתיקים כמו למשל 'שאלות ותשובות לרבנו אשר' שנדפס בוויניצ'א בריצ"ג - לפני קרוב לחמש מאות שנה. חלקם ספרים נדירים ובעלי חשיבות רבה לעם היהודי, כמו הסידור האישי של הבעל שם טוב, שנכתב בכתב יד של גיסו הרה"ק רבי גרשון מקיטוב ז"ל ועליו מופיעים כתבי יד מתלמידי הבעש"ט הקדושים המבקשים מרבם להזכירם בתפילתו. הסידור נמצא גם הוא בספריית הרבי בניו יורק, ומעניין לציין כי על סידור זה אמר הרבי שהוא ירא לגשת אל הסידור וכי עיין בו רק עשרות שנים קודם לכן, בחיי חמיו אדמו"ר הרי"צ ז"ל מליובאוויטש, כאשר הורה לו להכין את הסידור עבור חוקר שרצה לעיין בו.

ניסיונות לפדות את הספרים

בשנת תרע"ד פרצה מלחמת העולם הראשונה וכוחות גרמניה תקפו את גבולות רוסיה, שמצבה הלך והתערער. העירייה ליובאוויטש הייתה קרובה לגבול והחזיית הלכה והתקרבה אליה במהירות, עד שאדמו"ר הרשב"ש החליט בתרע"ו לעזוב את העירייה עד יעבור זעם ולעבור לרוסטוב שבצפון המזרח הים התיכון מנקי מים, קור וידי שודדים, כדי לשמור על סיוע המלחמה. אדמו"ר הרשב"ש שנטר מספר שנים אחר כך ברוסטוב, כבר לא זכה שוב לראות את ספריו.

בעיצומה של המלחמה, בשנת תרע"ו פרצה המהפכה הבולשביקית ומלחמה ניטשה ברוסיה בין תומכי הצאר ובין המהפכנים אחוזי הלהט הקומוניסטי. כאשר המאבק הסתיים בניצחון הבולשביקים. השלטון השתלט על אוזר המחסנים בו נשמרו אוצרות לא מעטים של עשירי רוסיה והם נתקלו

בספרים העתיקים. אחד מקציני הק.ג.ב. יהודי שקרא עברית הבחין בהם ועמד על הייחודיות של הספרים, והורה להעביר אותם לספריית לנין, הספרייה הגדולה הלאומית של רוסיה שהלכה והתגבשה באותם ימים. לפי החוק הקומוניסטי החדש, כל הספריות הגדולות, בהן היו למעלה מ-1,500 כרכים, הולאמו ובעלי ספריות נדרשו להעביר אותם לספריית לנין.

בשך המלחמה התעניין אדמו"ר הרשב"ש במצב הספרים במחסן וניסה לקבלם בחזרה. אלא שהמשרד התעלם מבקשותיו, ולדברי השלטון היה מדובר באוצר לאומי יקר ולפיכך אינו ניתן להשבה. לאחר לחצים נוספים טען המי שטר שאינו יודע היכן הספרים בשל הבלבול הגדול של ימי המלחמה. עם הזמן, אף טענו שהספרים אינם ואין הם יודעים מה עלה בגורלם.

במשך שנים ארוכות פסקו המאמצים לנסות ולהשיג את הספרים היקרים, כאשר ההשערה הייתה שהספרים פוזרו בין ספריות שונות ברחבי הגוש הקומוניסטי, בקייב, מינסק וערים אחרות. אך חתנו של הרבי הרי"צ ז"ל, כ"ק מרן אדמו"ר מליובאוויטש ז"ל שמר את הדבר, וכאשר החלו להסתמן שביבי תקווה מיד מיצה את האפשרויות ועורר שוב את העניין בספרים השבויים.

הרבי שיגר שתי משלחות מיוחדות במטרה לפדות את הספרים מידי הרוסים ולהשיבם לספרייתו. המי שלחת האחרונה יצאה בשנת תשנ"א ופועלת עד היום ללא ליאות להצלת הספרים. מלבד הגרש"ב לוויץ מונה המשלחת עוד שלושה חברים שנחשבים מבכירי שלוחי חב"ד בעולם כיום: השליח הראשי לקליפורניה הרב יהודה קונין, הצדיק מלנינגרד הרב יצחק קוגן ממוסקבה, וראש מפעל השליחות של חב"ד בישראל הרב יוסף יצחק אהרונוב.

פגישות צמרת שהעלו חרם

קשיים רבים היו מנע חלקם של חברי המשלחת, והם עברו ימים לא פשוטים במוסקבה. הם נאלצו להתמודד בתנאים קשים, עם הקור והכפור הרוסי כשהם נתונים למעקב בלתי פוסק של הק.ג.ב. כאשר כל מי שביקר אותם הוחזר מראש לשים לבו לכך שהשומר בכניסה לבנין הוא איש ק.ג.ב. כך גם בבניין הממוקם ממול לדירתם, במרחק כחמישה עשר מטרים, בקומה המקבילה - שכרו סוכני הק.ג.ב. דירה אף הם, וממנה בדרך קבע תיעדו, ציי למו ועקבו אחר כל מעשיהם של חברי המשלחת, וכמובן צוותו לישיבותיהם. וכשהיו צריכים להתקשר לחו"ל, הם היו פותחים את הברבים בדירה כדי ליצור רעש שיפריע למצוותיהם.

מלבד המעקב היומיומי, הם היו שם בתנאים נוראיים בגשמיות וגם ברוחניות, בדירה קטנה, כאשר כלי התקשורת היחיד עם העולם החיצון היו טלפון ישן, שבשלב להוציא שיחות ממנו יש להמתין לאישורה של המרכזיה. מאוחר יותר סיפר הרב יוסף יצחק אהרונוב מה שעבר עליהם והגדיר זאת מלשונו: "הרבי הציב בפנינו משימה וראינו בעינינו איך אל מול כל מעצמות העולם מוציב הרבי חזון עצמי, כאשר למרות שעל פי טבע אין לחזון זה היתכנות טבעית, הרבי תובע מאתנו לממש את החזון ותביעה זו מעלה אותנו מעל הטבע ממש". למרות שהיה מדובר במשימה קטרגנית מול השלטון

פסיקתו הדרמטית של בית המשפט הפדרלי בווינג'טון בשבוע שעבר מאיימת לגרום משבר נוסף במערכת היחסים הרופפים בין ארה"ב לרוסיה. החוב הרשמי של רוסיה עומד כיום על 120 מיליון דולרים, אולם בחב"ד מעדיפים לקבל את הספרים ולא את הכספים. גם הפרשה של הנשיא פוטין לא משביעה רצון את המשלחת המיוחדת שהוקמה על ידי כ"ק מרן אדמו"ר מליובאוויטש ז"ל, והם טוענים: "הספרים עדיין בשבי, הרבי רצה שהספרים יגיעו לספריית חב"ד כאן בניו יורק וזה מקומם הנכון". כל מה שאפשר לספר על המשפטים והדיונים שנמשכים כבר עשרות שנים בדרישתה של חב"ד לקבל לידיה את אלפי הספרים מ'אוסף שניאורסון' שהולאמו על ידי ממשלת רוסיה אחרי מלחמת העולם השנייה. וגם כמה מילים שהצלחנו לחלץ על הפרשה מחבר המשלחת דאז, הרב יוסף יצחק אהרונוב. זה לעומת זה

הישג ראשון. הרב אהרונוב, הרב לוין והרב קוגן, לפני הכניסה אל הרבי ז"ל עם הספר ובעת חברי המשלחת עם ספר התניא שהביא סגן נשיא ארה"ב.

פגישה מברעת. חברי המשלחת בפגישה עם שר החוץ הרוסי וסגנו

כגון שהספרים יצאו כתערוכת ספרים לארה"ב והם יתארו בספריה של הרבי ושם 'יתקעו' כביכול. אך הר"ב בי שלל זאת מכל וכל. הרבי קבע שספרי רבותי-נשיאנו שייכים לחסידות חב"ד ואסור להסכים לאף הסדר שלא מחזיר אותם לבעליהם. כיום, כשרואים את תביעת רוסיה על שבעת הספרים שהושאלו כביכול, אפשר להבין את ענינו הצופיות של הרבי".

משיך הרב אהרונוב בעדותו: "היו בפני חב"ד המי שלחת הצעות שונות שבדודאי אין להם יכולת להתייחס אליה, אך כל אחד יכול לתאר לעצמו שברוסיה של אותם ימים, בה הייתה 'המאפיה הרוסית' בשיא כוחה וחזותיה היו בכל תחומי החיים ובכל מסדרונות השלטון, היו גם הצעות 'ציריות', כגון שהספרים וכל מה שיעלה ברעת ומשמם לארה"ב. גם הצעות מפתיעות ומפתות אלו נדחו בלא' מוחלט על ידי הרבי. 'לאחר השנתיים הללו אננם חזרנו כל אחד למקום מגוריו, אך היינו כל הזמן על קול הנסיעות למוסקבה. הש' ליחות המשיכה וכך גם המאמצים הדיפלומטיים שעברו בעיקר לווינג'טון ולישראל.

הרוסי, הם הצליחו להגיע ולהיפגש אישית עם כל ראשי המעצמה הרוסית, משר התרבות ועד למנהיגים הנודעים ילצין וגורבצ'וב - כולם ישבו ובטישו שהם חותמים על צו לתת להם את הספרים. אבל כאן הרוסים התנהלו מול חברי המשלחת בטקטיקה קשה ביותר שהובילה לחס"כולים ואכזבות שחוו כל יום ויום בעניין שליחותם.

הרוסים נקטו מולם בטקטיקה מתוחכמת ששוברת וממוטטת כל בר דעת: הם נתנו לחברי המשלחת להגיע עד למעלה, להיפגש עם כל הבכירים במעצמה הרוסית האדירה, כשכולם יושבים ומבטיחים שהם חותמים על צו לתת להם את הספרים, ואז פשוט ניתקו מגע. הם העי לן להם את הציפיות ושוב ריסקו אותם. הם נעו למעלה ולמטה כברכת הרים, בין תקווה וציפייה שהנה הצליחו להגשים את שליחותם ולגרום נחת רוח אדירה למשלחם הרבי מליובאוויטש, ואז העמידו מולם קיר אטום והרגשה שכל המאמצים היו להבל ולריק ממש.

כ"ק מרן אדמו"ר מליובאוויטש ז"ל נדרכו הייחודית לא נתן לחברי המשלחת מנות, וניצל את שהותם על אדמת רוסיה למשימת ענק נוספת: הרבי דרש מכל אחד מהם לפעול להפרכת השממה היהודית ברחבי רוסיה. למרות שכל אחד מחברי המשלחת ניהל אימפריה משלו במקום מגוריו - הרב שלמה קונין ניהל כבר אז את האימפריה פריה האדירה שהקים במדינת לוס אנג'לס שבארה"ב, והרב יוסף יצחק אהרונוב היה אז בשיא העשייה בארגון צעירי חב"ד בישראל שעומד עד היום בראשו, אותו הצעיר בבטחה ובהצלחה כבירה עד שהפך אותו למור תג, סמל ודוגמה למופת לכל הארגונים היהודיים בארץ ובעולם.

ולמרות זאת, לצד עיסוקיהם הרבים הללו דרש הרבי מחברי המשלחת שיקימו את 'ארגון אגודת חסידי חב"ד' בחבר העמים' ואת 'ועד הרבנים', לקחת אחריות על כל הפעילות המתבצעת על ידי השלוחים שהחלו להגיע לרוסיה עם קריסת מסך הברזל.

כיום הכל מעידים על כך שפעולות חברי המשלחת באותן שנים היוו את הקונסטרוקציה עליה מתבססת כל הפעילות האדירה של שלוחי חב"ד בכל רחבי חבר העי מים במשך השנים. הרבי ראה ברוח קדושי כל היהודים של שליחים בכירים כאלו עם הכוחות האדירים, היכולת והחזון שיפעלו על אדמת רוסיה הינה חד פעמית, לכן דרש ויזר אותם להשלים את הקמת הפלטפורמה הזו שעליה יוכלו לפעול בבטחה שלוחי חב"ד עשרות שנים לאחר מכן.

סגן הנשיא וספר התניא

הנהגה עדותו הנרחבת שנתנו בזמנו הרב יוסף יצחק אהרונוב, מחברי המשלחת הברודי:

"צריך להבין שרוסיה היא מעצמה של מאות מיליוני אנשים, ואנחנו באנו בדרישה קנטרגנית מבחינתם, אבל אנחנו כשלוחי הרבי כיוונו הכי למעלה. הצלחנו להגיע לכלום, ישבנו עם שלושת נשיאי ברית המועצות, ישבנו עם גורבצ'וב, ישבנו עם ילצין וישבנו עם פוטין, כך גם עם כל השירים והפקידים הבכירים, כולם ישבו אתנו והכירו אותנו, והבינו שזו דרישה של נשיא הדור ואנחנו לא נרפה משליחותנו. 'כשהם ראו והבינו זאת הציעו לנו כל מיני הצעות,

אחד מקציני הק.ג.ב. יהודי שקרא עברית, הבחין בהם ועמד על הייחודיות של הספרים, והורה להעביר אותם לספריית לנין, הספרייה הגדולה הלאומית של רוסיה שהלכה והתגבשה באותם ימים. הספרייה, כמו רבות אחרות באותם ימים, הולאמה

"שמדברים על עבודה דיפלומטית", הוסיף הרב אהרונב והדגיש את הפרוצדורה הביוקרטית שנדרשו מהם, "צריכים להבין מה היקפים עליהם אנתנו מדב רים. אתן דוגמה רק לגבי הסנאט: העבודה הדיפלומטית שנעשתה כאן מול הסנאט של ארה"ב, לא התואה שלוש פעמים (!) - ואני מודגיש שלוש פעמים כי זה דבר נדיר - כל מאה הסנטורים פה אחד חתמו על מכתב לנשיא הרוסי, בגיבוי מוחלט שעל רוסיה לתת הספרים לרבי. "עלינו להבין את העוצמה של הלחץ שהפעלנו, כי ב-1992 (תשנ"ב) כיהנו 100 סנטורים, ב-2005 (תשס"ה) כיהנו ברובם 100 סנטורים אחרים, וב-2017 (תשע"ז) כיהנו שוב 100 סנטורים החד-משמעית, שייך לרבי, והוא הורה לממשלת רוסיה להעביר בתוך 30 יום את כל כרכי האוסף לידי תנועת חב"ד, וכי כל יום של עיכוב בפסק הדין מחייב את הרוסים בחמישים אלף דולה. הסכום הולך ומצטבר אבל בחב"ד לא מעוניינים בכספים אלה בספרים." על פי הפסיקה החד-משמעית, חייבים לנו הרוסים כיום מיליוני דולרים", אומר הרב אהרונב, "אבל אנו לא מעוניינים בכי ספים, המטרה שלנו היא השבת הספרים שהרבי הגדיר אותם כפדיון שבוים".

עם הזמן, מספר ספרים מהאוסף הצליחו להגיע לידי

תנועת חב"ד, למרות הסרבנות הרוסית. אחד מהם הוא

אחד הספרים החשובים ביותר באוסף - והוא ספר התניא

של הרבי הריי"צ ז"ע, כפי שהוכרז בשורות הקודמות.

"בעקבות הדיפלומטיה והלחצים הכבדים שהופעלו על רוסיה, הבינה רוסיה עד כמה הנושא הזה חשוב לארה"ב. בימיו של הנשיא קלינטון שהיו לי שיחות אתו בעניין, כאשר הגיע סגן נשיא ארה"ב אל גור לרוסיה וביקר בספריית לנין, העניקו לו את ספר ה'תניא' מתוך אוסף שניאורסון" - זהו ספר התניא שהרבי הריי"צ למד ממנו והוא הוענק על ידי תלמידי ישיבת 'תומכי תמימים' בעיירה ליובאוויטש לרבי הריי"צ עוד בחי אביו הרבי הרש"ב ויש שם הקדשה מיוחדת מהם.

"מיד כשהמריא מטוסו של אל גור מרוסיה הוא התק' שר מהמטוס 'אירי פורס 1' לרווח לנו שהספר נמצא בידו. אנתנו ידענו שהוא אמור לקבל ספר מהספריה, אך לא ידענו איזה ספר הוא יקבל מהרוסים. היתה נחת רוח לרבי כשהביאו לרבי את הספר, זה בהחלט היה הצעד הראשון לקראת הכרות 'ידיון נצח'..."

רוסיה מתנערת מהפטיקה

לאחר שכלו כל הקיצין החליטו בתנועת חב"ד בהוראת הרבי מליובאוויטש לפנות לבית המשפט הפי דרלי האמריקני בושינגטון, בבקשה שיכפה על ממשלת רוסיה את השבת האוסף הגוּל. ממשלת רוסיה שכרה תחילה את שירותיו של משרד עורכי הדין מהטובים בארה"ב, כדי להתמודד מול חב"ד. בארצות הברית התייחס הממשל ברצינות לנושא, ואף שלח משלחת של השגרירות לספריה. הדו"ח שללחה המשלחת בי"א שבת תשס"ט (2009/5/2) למחלקת המדינה האמריקאית דלף לימים לאתר 'ויקיליקס' והנה תוכנו: "בביקור שערכנו לפני שבוע בספריה הלאומית הרוסית ראינו את 'אוסף שניאורסון', אוסף של ספרים קדושים השייכים לתנועת חב"ד שהיא זרם ביהדות האורתודוקסית. מנהל הספריה מר סרגיי אוקושקין אמר לנו שהמנהיגים של חב"ד במוסקבה לא ביקרו במקום בשנים האחרונות. לטענתו, הוא לא מעורבן במהלכים משפטיים המתקיימים בבית משפט בושינג' טון בנוגע לאוסף, והוא היה נראה מופתע לשמוע שחלק מהספרים נגנבו מהספריה והם נמכרים בישראל. ההע' רכה היא, כי רק כמאה חמישים עד מאתיים איש מגיעים בשנה לראות את האוסף, והמנהל מעריך שהספרים נשמרים במצב טוב".

כסופו של רב, כאשר חשדה רוסיה שהפטיקה לא תהיה לטובתה, היא נסוגה מכן, מנענה מלשתף פעולה עם בית המשפט וטענה כי לבית המשפט אין סמכות לדון בעניין, והדיין נערך במעמד צד אחד.

"אמנם", מציין הרב אהרונב, "אין בסמכות בית המשפט בארצות הברית לדון על כל מקרה שמתרחש ברוסיה. אך כאן מדובר במקרה חריג בו רכוש של אורח ארצות הברית שהוא הרבי, הולאם על ידי רוסיה. ולכן הייתה קביעה ברורה של בית המשפט שיש לו את הסמ' כות לפסוק בנשוא זה, לפי האמנות הקיימות בין מדינות העולם בעניין חוק ומשפט.

"הרוסים תחילה השתתפו בדיונים, ולא רק עורכי הדין מטעמם. למשל, השופט ביקש מנהל ספריית לנין

במוסקבה שיעיד, והוא נתן עדות בווידיאו ששודר לבית המשפט, עדות שכזו חייבת להיות מאושרת על ידי גור-מי הממשל הרוסים. רק לאחר כמה דיונים הם החליטו לעזוב את בית המשפט, בטענה שהעלו פתאום לפיה בית המשפט לא בעל הסמכות לדון בתביעה זו".

במשך זמן רב דן בית המשפט בנושא, עד שפסק חד-משמעית שהאוסף שייך לרבי, והוא הורה לממשלת רוסיה להעביר בתוך 30 יום את כל כרכי האוסף לידי תנועת חב"ד, וכי כל יום של עיכוב בפסק הדין מחייב את הרוסים בחמישים אלף דולה. הסכום הולך ומצטבר אבל בחב"ד לא מעוניינים בכספים אלה בספרים." על פי הפסיקה החד-משמעית, חייבים לנו הרוסים כיום מיליוני דולרים", אומר הרב אהרונב, "אבל אנו לא מעוניינים בכי ספים, המטרה שלנו היא השבת הספרים שהרבי הגדיר אותם כפדיון שבוים".

עם הזמן, מספר ספרים מהאוסף הצליחו להגיע לידי תנועת חב"ד, למרות הסרבנות הרוסית. אחד מהם הוא אחד הספרים החשובים ביותר באוסף - והוא ספר התניא של הרבי הריי"צ ז"ע, כפי שהוכרז בשורות הקודמות.

הנקמה והפשרה

פרשה נוספת שהסתבכה בעקבות המשפטים והדיונים, הייתה כאשר רוג'ל אירוע מיוחד ניאורנו הרוסים להשאיל שורה של אוצרות תרבות לתצוגה בספריית הקונגרס האמריקני, ובין היתר האיילו לשלוח שבעה ספרים מ'אוסף שניאורסון' השנוי במחלוקת, תמורת התחייבות ברורה כי הספרים יוחזרו לרוסיה על פי דרישה.

הספרים אכן הגיעו לארה"ב, אך אף פנו מטעם חב"ד לקונגרס בדרישה שהספרים לא יוחזרו לרוסים אלא ברשותם. בית המשפט הפדרלי האמריקני אישר את הבקשה והספרים המושאלים הועברו על ידי הקונגרס לחב"ד. הרוסים הוועינים פנו לבית המשפט במוסקבה כמובן, נגד הקונגרס, והשופטים בבית המשפט במוסק' בה קבעו שעל ספריית הקונגרס האמריקני להשיב את הספרים לספריית לנין. וגם: הנה הנקמה! על כל יום בו לא יוחזרו הספרים לרוסיה יוטל קנס על ספריית הקוני גריס בסך 50 אלף דולר בדיוק. כסף מול כסף. והעקשנות הרוסית המשיכה.

כתרתון ביניים, החליט נשיא רוסיה ולדימיר פוטין, בחודש תמוז תשע"ג, כעניין של פשרה להעביר את הספ' רים לרשות המוזיאון היהודי במוסקבה. ההשבה נעשתה בטקס גדול, כאשר הנשיא פוטין מכנס מיסבת עיתונאים במרכז חב"ד ברוסיה ומאחוריו מתנוססת גאון תמונת של הרבי מליובאוויטש. פוטין אף קד בנאומו לתמונה של הרבי כאות כבוד בהראותו כי רוסיה עושה את הצעד לכבודו של הרבי. כך אכן חזרו הספרים לתחומי המוזיאון היהודי מצד אחד, אך מצד שני עם דיין מצויים בשוזה ואחירותה של רוסיה.

כיום האוסף פתוח לעיון הציבור ונמצא באחריות ספרני הממשלה ובעצלות ממשלתית. כל המעין בספר חייב להפקיד את דרכונו קודם. אולם בשביל תנועת

חב"ד לווין הוא צעד ראשון של רוסיה הרבי אין בזה פתרון: "הרבי רצה שהאוסף יגיע לספריית חב"ד כאן בניו יורק", אומר הרב שלום בער לווינ, "זה מקומם הנכון של אלפי הספרים". כך נמשך המאבק והוא גולש לפסים דיפלומטיים: הרוסים מאיימים להחרים נכסים אמריקניים, והאמרי'נים מאיימים להחרים נכסים רוסיים. ההחלטה גרמה למתחים דיפלומטיים כה חריפים, עד שרוסיה חששה לאשר לספינה בעצלות הממשלה מלעגון בנמל סן פר'נסיסקו בארצות הברית, מחשש כי תעוקל. הספינה 'תק' וחי' עמדה לעגון בנמל כאשר מאות דיפלומטים ובכירים רוסיס, אמריקאים ופולינים מחכים לה בריצ'ף, אך ברגע האחרון הודיע קפטן מהם להגיש לבית הסתלקה לכיוון מקסיקו.

צווי מעצר לחברי המשלחת

ההתפתחות הבאה היא תביעה שהוגשה על ידי חב"ד בניסיון ללחוץ על רוסיה, כאשר התביעה מופנית לבנקים הגדולים בעולם וגופים פיננסיים מרכזים 'לגילוי נכסים' רוסיים המצויים בריחם, מה שייחייב אותם להגיש לבית המשפט פירוט של כל הנכסים של רוסיה הנמצאים ביי ריהם כמחלק הקראת חילוט נכסים רוסיים לחוב ההולך ותופח שלה לחב"ד.

הרוסים החלו לחוש שהעניינים מתחילים להיות רציניים, ומיטב עורכי הדין בארה"ב טענו בשם אותם גופים כי הפעולה הזו תפגע באותם גופים כלכליים. גם עורכי הדין של משרד החוץ והאוצר האמריקני הופיעו בבית המשפט וביטחו למנוע את המהלך, העשוי להוביל לתקרית דיפלומטית קשה. הם הציעו במקום זאת להגיע לפשרה בדרכים דיפלומטיות שקטות, אך השופט הגיב בצנינות: "נראה לי שהצלחתם להוכיח לי שהדיפלומטיה שלכם במשך ה-30 שנה האחרונות עורת כמעט כמו פסק הדין שלי", כשהוא רומז שהרוסים מתעלמים מפ'סק הדין ויהיה לכך מחיר כבד. השופט אמר שהיא ייתן הכרעה כבר החודש, ומעריכים שהוא גם יגדיל את סכום הקנס המוטל כבר על הרוסים.

התגובה החריפה של השופט הביאה את הרוסים להי תייחס ברצינות לתביעה, כאשר התגובה הגיעה בדמות צו מעצר ורטי נגד הרב שלום בער לווינ, מנהל הספרייה חב"דית, משום שהוא זה שמחזיקי בשבעת הספרים שלטענת הרוסים שייכים לו. צו המעצר שהוצא כעת על

ניר המכתבים והחומת של אגודת חב"ד ברוסיה

הספר שניצל. הרב אהרונב, עו"ד דרשוביץ ושגריר ארה"ב בישראל מענינים בספר בשגרירות ארהב בישראל

הרב לווינ הוא צעד ראשון של רוסיה הרבי אין בזה פתרון: "הרבי רצה שהאוסף יגיע לספריית חב"ד כאן בניו יורק", אומר הרב שלום בער לווינ, "זה מקומם הנכון של אלפי הספרים". כך נמשך המאבק והוא גולש לפסים דיפלומטיים: הרוסים מאיימים להחרים נכסים אמריקניים, והאמרי'נים מאיימים להחרים נכסים רוסיים. ההחלטה גרמה למתחים דיפלומטיים כה חריפים, עד שרוסיה חששה לאשר לספינה בעצלות הממשלה מלעגון בנמל סן פר'נסיסקו בארצות הברית, מחשש כי תעוקל. הספינה 'תק' וחי' עמדה לעגון בנמל כאשר מאות דיפלומטים ובכירים רוסיים, אמריקאים ופולינים מחכים לה בריצ'ף, אך ברגע האחרון הודיע קפטן מהם להגיש לבית הסתלקה לכיוון מקסיקו.

עם הזמן, מספר ספרים מהאוסף הצליחו להגיע לידי

תנועת חב"ד, למרות הסרבנות הרוסית. אחד מהם הוא

אחד הספרים החשובים ביותר באוסף - והוא ספר התניא

של הרבי הריי"צ ז"ע, כפי שהוכרז בשורות הקודמות.

"בעקבות הדיפלומטיה והלחצים הכבדים שהופעלו על רוסיה, הבינה רוסיה עד כמה הנושא הזה חשוב לארה"ב. בימיו של הנשיא קלינטון שהיו לי שיחות אתו בעניין, כאשר הגיע סגן נשיא ארה"ב אל גור לרוסיה וביקר בספריית לנין, העניקו לו את ספר ה'תניא' מתוך אוסף שניאורסון" - זהו ספר התניא שהרבי הריי"צ למד ממנו והוא הוענק על ידי תלמידי ישיבת 'תומכי תמימים' בעיירה ליובאוויטש לרבי הריי"צ עוד בחי אביו הרבי הרש"ב ויש שם הקדשה מיוחדת מהם.

"מיד כשהמריא מטוסו של אל גור מרוסיה הוא התק' שר מהמטוס 'אירי פורס 1' לרווח לנו שהספר נמצא בידו. אנתנו ידענו שהוא אמור לקבל ספר מהספריה, אך לא ידענו איזה ספר הוא יקבל מהרוסים. היתה נחת רוח לרבי כשהביאו לרבי את הספר, זה בהחלט היה הצעד הראשון לקראת הכרות 'ידיון נצח'..."

עם הזמן, מספר ספרים מהאוסף הצליחו להגיע לידי

תנועת חב"ד, למרות הסרבנות הרוסית. אחד מהם הוא

אחד הספרים החשובים ביותר באוסף - והוא ספר התניא

של הרבי הריי"צ ז"ע, כפי שהוכרז בשורות הקודמות.

עם הזמן, מספר ספרים מהאוסף הצליחו להגיע לידי

תנועת חב"ד, למרות הסרבנות הרוסית. אחד מהם הוא

אחד הספרים החשובים ביותר באוסף - והוא ספר התניא

של הרבי הריי"צ ז"ע, כפי שהוכרז בשורות הקודמות.

עם הזמן, מספר ספרים מהאוסף הצליחו להגיע לידי

תנועת חב"ד, למרות הסרבנות הרוסית. אחד מהם הוא

אחד הספרים החשובים ביותר באוסף - והוא ספר התניא

של הרבי הריי"צ ז"ע, כפי שהוכרז בשורות הקודמות.

עם הזמן, מספר ספרים מהאוסף הצליחו להגיע לידי

תנועת חב"ד, למרות הסרבנות הרוסית. אחד מהם הוא

אחד הספרים החשובים ביותר באוסף - והוא ספר התניא

של הרבי הריי"צ ז"ע, כפי שהוכרז בשורות הקודמות.

עם הזמן, מספר ספרים מהאוסף הצליחו להגיע לידי

תנועת חב"ד, למרות הסרבנות הרוסית. אחד מהם הוא

אחד הספרים החשובים ביותר באוסף - והוא ספר התניא

של הרבי הריי"צ ז"ע, כפי שהוכרז בשורות הקודמות.

עם הזמן, מספר ספרים מהאוסף הצליחו להגיע לידי

תנועת חב"ד, למרות הסרבנות הרוסית. אחד מהם הוא

אחד הספרים החשובים ביותר באוסף - והוא ספר התניא

של הרבי הריי"צ ז"ע, כפי שהוכרז בשורות הקודמות.

עם הזמן, מספר ספרים מהאוסף הצליחו להגיע לידי

תנועת חב"ד, למרות הסרבנות הרוסית. אחד מהם הוא

אחד הספרים החשובים ביותר באוסף - והוא ספר התניא

של הרבי הריי"צ ז"ע, כפי שהוכרז בשורות הקודמות.

עם הזמן, מספר ספרים מהאוסף הצליחו להגיע לידי

תנועת חב"ד, למרות הסרבנות הרוסית. אחד מהם הוא

אחד הספרים החשובים ביותר באוסף - והוא ספר התניא

של הרבי הריי"צ ז"ע, כפי שהוכרז בשורות הקודמות.

עם הזמן, מספר ספרים מהאוסף הצליחו להגיע לידי

תנועת חב"ד, למרות הסרבנות הרוסית. אחד מהם הוא

אחד הספרים החשובים ביותר באוסף - והוא ספר התניא

של הרבי הריי"צ ז"ע, כפי שהוכרז בשורות הקודמות.

עם הזמן, מספר ספרים מהאוסף הצליחו להגיע לידי

תנועת חב"ד, למרות הסרבנות הרוסית. אחד מהם הוא

אחד הספרים החשובים ביותר באוסף - והוא ספר התניא

של הרבי הריי"צ ז"ע, כפי שהוכרז בשורות הקודמות.

עם הזמן, מספר ספרים מהאוסף הצליחו להגיע לידי

תנועת חב"ד, למרות הסרבנות הרוסית. אחד מהם הוא

אחד הספרים החשובים ביותר באוסף - והוא ספר התניא

של הרבי הריי"צ ז"ע, כפי שהוכרז בשורות הקודמות.

עם הזמן, מספר ספרים מהאוסף הצליחו להגיע לידי

תנועת חב"ד, למרות הסרבנות הרוסית. אחד מהם הוא

אחד הספרים החשובים ביותר באוסף - והוא ספר התניא

של הרבי הריי"צ ז"ע, כפי שהוכרז בשורות הקודמות.

עם הזמן, מספר ספרים מהאוסף הצליחו להגיע לידי

תנועת חב"ד, למרות הסרבנות הרוסית. אחד מהם הוא

אחד הספרים החשובים ביותר באוסף - והוא ספר התניא

של הרבי הריי"צ ז"ע, כפי שהוכרז בשורות הקודמות.

עם הזמן, מספר ספרים מהאוסף הצליחו להגיע לידי

תנועת חב"ד, למרות הסרבנות הרוסית. אחד מהם הוא

אחד הספרים החשובים ביותר באוסף - והוא ספר התניא

של הרבי הריי"צ ז"ע, כפי שהוכרז בשורות הקודמות.

עם הזמן, מספר ספרים מהאוסף הצליחו להגיע לידי

תנועת חב"ד, למרות הסרבנות הרוסית. אחד מהם הוא

אחד הספרים החשובים ביותר באוסף - והוא ספר התניא

של הרבי הריי"צ ז"ע, כפי שהוכרז בשורות הקודמות.

עם הזמן, מספר ספרים מהאוסף הצליחו להגיע לידי

תנועת חב"ד, למרות הסרבנות הרוסית. אחד מהם הוא

אחד הספרים החשובים ביותר באוסף - והוא ספר התניא

של הרבי הריי"צ ז"ע, כפי שהוכרז בשורות הקודמות.

עם הזמן, מספר ספרים מהאוסף הצליחו להגיע לידי

תנועת חב"ד, למרות הסרבנות הרוסית. אחד מהם הוא

אחד הספרים החשובים ביותר באוסף - והוא ספר התניא

של הרבי הריי"צ ז"ע, כפי שהוכרז בשורות הקודמות.

עם הזמן, מספר ספרים מהאוסף הצליחו להגיע לידי

תנועת חב"ד, למרות הסרבנות הרוסית. אחד מהם הוא

אחד הספרים החשובים ביותר באוסף - והוא ספר התניא

של הרבי הריי"צ ז"ע, כפי שהוכרז בשורות הקודמות.

עם הזמן, מספר ספרים מהאוסף הצליחו להגיע לידי

תנועת חב"ד, למרות הסרבנות הרוסית. אחד מהם הוא

אחד הספרים החשובים ביותר באוסף - והוא ספר התניא

של הרבי הריי"צ ז"ע, כפי שהוכרז בשורות הקודמות.

עם הזמן, מספר ספרים מהאוסף הצליחו להגיע לידי

תנועת חב"ד, למרות הסרבנות הרוסית. אחד מהם הוא

אחד הספרים החשובים ביותר באוסף - והוא ספר התניא

של הרבי הריי"צ ז"ע, כפי שהוכרז בשורות הקודמות.

עם הזמן, מספר ספרים מהאוסף הצליחו להגיע לידי

תנועת חב"ד, למרות הסרבנות הרוסית. אחד מהם הוא

אחד הספרים החשובים ביותר באוסף - והוא ספר התניא

של הרבי הריי"צ ז"ע, כפי שהוכרז בשורות הקודמות.

עם הזמן, מספר ספרים מהאוסף הצליחו להגיע לידי

תנועת חב"ד, למרות הסרבנות הרוסית. אחד מהם הוא

אחד הספרים החשובים ביותר באוסף - והוא ספר התניא

של הרבי הריי"צ ז"ע, כפי שהוכרז בשורות הקודמות.

עם הזמן, מספר ספרים מהאוסף הצליחו להגיע לידי

תנועת חב"ד, למרות הסרבנות הרוסית. אחד מהם הוא

אחד הספרים החשובים ביותר באוסף - והוא ספר התניא

של הרבי הריי"צ ז"ע, כפי שהוכרז בשורות הקודמות.

עם הזמן, מספר ספרים מהאוסף הצליחו להגיע לידי

תנועת חב"ד, למרות הסרבנות הרוסית. אחד מהם הוא

אחד הספרים החשובים ביותר באוסף - והוא ספר התניא

של הרבי הריי"צ ז"ע, כפי שהוכרז בשורות הקודמות.

עם הזמן, מספר ספרים מהאוסף הצליחו להגיע לידי

תנועת חב"ד, למרות הסרבנות הרוסית. אחד מהם הוא

אחד הספרים החשובים ביותר באוסף - והוא ספר התניא

של הרבי הריי"צ ז"ע, כפי שהוכרז בשורות הקודמות.

עם הזמן, מספר ספרים מהאוסף הצליחו להגיע לידי

תנועת חב"ד, למרות הסרבנות הרוסית. אחד מהם הוא

אחד הספרים החשובים ביותר באוסף - והוא ספר התניא

של הרבי הריי"צ ז"ע, כפי שהוכרז בשורות הקודמות.

עם הזמן, מספר ספרים מהאוסף הצליחו להגיע לידי

תנועת חב"ד, למרות הסרבנות הרוסית. אחד מהם הוא

אחד הספרים החשובים ביותר באוסף - והוא ספר התניא

של הרבי הריי"צ ז"ע, כפי שהוכרז בשורות הקודמות.

עם הזמן, מספר ספרים מהאוסף הצליחו להגיע לידי

תנועת חב"ד, למרות הסרבנות הרוסית. אחד מהם הוא

אחד הספרים החשובים ביותר באוסף - והוא ספר התניא

של הרבי הריי"צ ז"ע, כפי שהוכרז בשורות הקודמות.

עם הזמן, מספר ספרים מהאוסף הצליחו להגיע לידי

תנועת חב"ד, למרות הסרבנות הרוסית. אחד מהם הוא

אחד הספרים החשובים ביותר באוסף - והוא ספר התניא